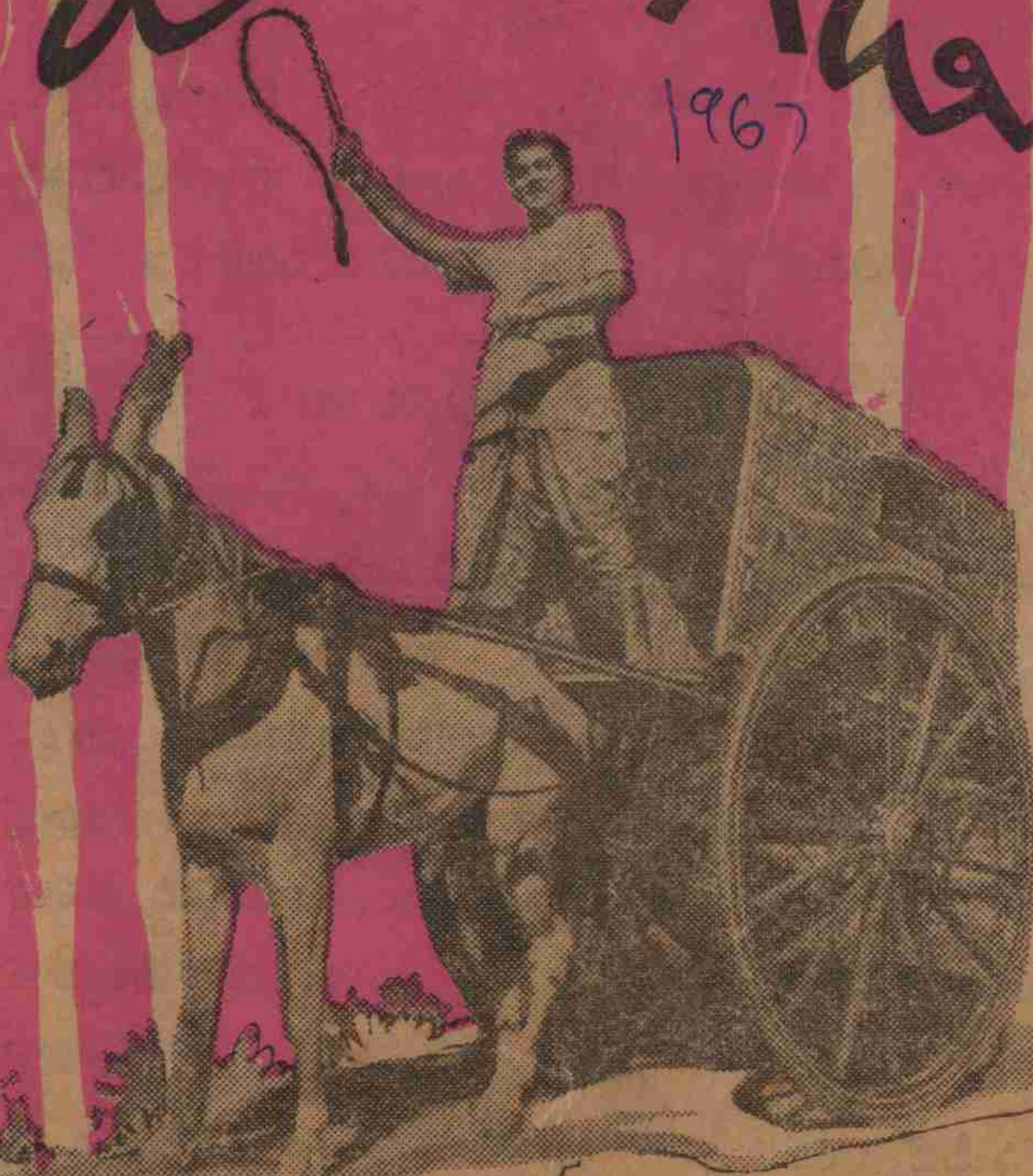

అన్నపూర్ణ వారి

ప్రతిరోగము

1967

20/11/67
13/11/67

దర్శకుడు:

సంగీతం:

మొదటి పాఠశాల: B.A. * ఆదిత్యమూర్తిమూర్తి * యస్. రాజేంద్రులు

తా రా గ ణం :

నాగేశ్వరరావు, గుమ్మడి, పద్మనాభం, శోభన్ బాబు,
 చలం, పద్మశ్రీ నాగయ్య, అల్లు రామలింగయ్య,
 భానుప్రకాశ్, మురళీకృష్ణ. జమున, విజయనిర్మల,
 గీతాంజలి, సూర్యకాంతం, మాలతి, రాధాకుమారి,
 బేబివరలక్ష్మి, మాస్టర్ రవికుమార్.

సాంకేతికనిపుణులు :

కథ :	ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ
సినిమా అనుకరణ :	దుక్కిపాటి మధుసూదనరావు, బి. ఏ.
మాటలు :	ముప్పాళ రంగనాయకమ్మ
పాటలు :	కొసరాజు, డా॥సి. నారాయణరెడ్డి, దాశరథి
సంగీత దర్శకుడు :	యస్. రాజేశ్వరరావు
షేడాక్ :	సుశీల, ఘంటసాల, మాధవపెద్ది, వసంత
ఛాయాగ్రహణ దర్శకుడు :	పి. యస్. సెల్వరాజ్
ఆపరేటివ్ కెమేరామన్ :	'పాచూ'
అసోసియేట్ డైరెక్టరు :	పి. చంద్రశేఖరరెడ్డి బి. ఏ.

శబ్ద గ్రహణం

పాటలు	:	మాణిక్యం (ఎ. వి. యం.)
రీ రికార్డింగు	:	పి. వి. కోటేశ్వరరావు (భరణి)
రికార్డింగ్	:	గోఖలే (సారథి)
నృత్య దర్శకులు	:	తంగప్ప, కె. యస్. రెడ్డి
కళా దర్శకులు	:	జి. వి. సుబ్బారావు బి. ఏ.
సెట్టు	:	రామచంద్రరావు
పెయింటింగ్స్	:	అంధోనిస్వామి
కాస్ట్యూము	:	జీనార్డు - బోదులు
ఎడిటింగ్	:	టి. కృష్ణ, బి. ఏ
స్టిల్స్	:	యం. నత్యం, రామస్వామి
పబ్లిసిటీ	:	స్టూడియో శర్మ టి.వి.యస్.
ప్రెస్ పబ్లిసిటీ	:	యస్. వి. కె. ఆర్.
స్టూడియో	:	శ్రీ సారథి స్టూడియోస్. హైదరాబాదు
లీజ్ రైట్స్	:	నవజ్యోతి పిక్చర్స్, సికింద్రాబాద్.
డిస్ట్రిబ్యూటర్స్	:	నవయుగ ఫిలింస్
నిర్మాత	:	దుర్గిపాటి మధుసూదనరావు బి.ఏ.
దర్శకుడు	:	ఆదుర్తి సుబ్బారావు

కథా సంగ్రహం

రంగడు బొంగరంలాంటి మనిషి. అంతటి చెతన్యంతో తిరుగుతాడు. అతనిది బంతిలాంటి మనసు. ఎంతగట్టిగా కిందికి కొడితే అంత విసురుగా పెక్కి ఎగిరేతత్వం. కొండంత కష్టం నెత్తిన పడితే పువ్వులే అలంకరించుకు తిరుగుతాడు. అందుకే అతన్ని అంతా పూలరంగడని పిలుస్తారు.

రంగడు జీవనోపాధికి గుర్రబ్బండి కిరాయికి తోలు కుంటాడు. ఒకప్పుడు రంగడు ఆ జట్కాలోనే రాజు కొడుకులా పికారుచేశాడు. అతని తండ్రి వీరయ్యగారు ఒక పెద మిలులో మేనేజరు. ఇద్దరు పిల్లలు - రంగడు, పద్మ. తనే తల్లి తండ్రి అయి గారాబంగా పెంచుతున్నాడు.

అంతలో మిల్లుభాగస్వాములలో ఒకరైన పురుషోత్తంగారిని ఆయన హత్యచేసి డబ్బు దోచుకున్నాడని నిందపడింది. అందుకు తగినసాక్ష్యాలు, దాఖలాలు దొరికి నేరం ఖాయం అయింది. వీరయ్యకు యావజ్జీవ కారాగారశిక్ష పడింది. పసిపిల్లలు అనాధులై పోయారు. వాళ్ళ వేలువిడిచిన మేనమామ, పోలీసు పున్నయ్య చేరదీశాడు. కాని పదేళ్ళ రంగడు ఒకరిసొమ్ము తినడానికిష్టపడ లేదు. పెగా తండ్రి ఖానీకోరని స్కూలులో పిల్లలు హేళన చేస్తున్నారు. "మా జట్కా నేనే తోలుకుంటాను. నాకు చదువు వద్దు. చెలాయని చదివిస్తాను." అని కళ్ళెం పట్టుకున్నాడు.

అన్నప్రకారం అలాగే బతికాడు రంగడు. చెరెల్ని
మూక్-ఫెసల్ పాప్ చేయించి కాలేజీలో చేర్పించాడు. తండ్రిమీద
నింద, కిన్నడకూడా పడకుండా — అది తెలిసినవాళ్ళకూడా మరిచి
పోయేటంత నిజాయితీతో జీవనం సాగిస్తున్నాడు. అతనికి అన్ని
విధాలా సమవుజ్జీ గడికోనే వెంకటలక్ష్మి. రంగడి చెరెల్ని
పెళ్ళయ్యాక వాళ్ళు ఒకటింటివాళ్ళు కావాలని ఆశలు పెట్టుకున్నారు.

విధి ఒకనాడు విలాసానికి పద్మను, పురుషో తంగారి కుమ
ారుడు డాక్టరు ప్రసాదుని కలిపింది. పద్మ గుణసంపద, రూపసంపద
మూసి ప్రసాదు, అతని తల్లి పద్మను ఆమోదించారు. రంగడు
హొంగిపోయాడు. వై భవంగా పెళ్ళి జరిగింది.

కాని లోకంలో ఒకరి సుఖం మరొకరికి బాధ. పద్మను
తనకివ్వలేదన్న అక్కసుతో బాధపడుతున్న ఎంకి తమ్ముడు నరును
అమె అత్తారింటికి వెళ్ళి ఒక విప్పు నెరుసు పడేశాడు — పద్మ
తండ్రి ఒకనాడు పురుషోత్తంగారిని చంపివ హంతకుడని వాళ్ళకు
చెప్పివచ్చాడు. ఖ ర, అ తగారుకూడా అమెను వీపగించుకున్నారు.
రంగడి పెళ్ళి నెపంమీద నిండు చూలాలు పద్మను మెలిగా బయ
టకు పంపేశాడు. పెళ్ళి పందిటో రంగడికి ఇది తెలియగానే మండి
పడాడు. ఒక తెలియని ఆవేశంలో నరునును పట్టుకు చావబా
దేశాడు. నరును పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేశాడు. రంగడికి జైలు
శిక్ష పడింది.

తెల్ల కొన్ని విచిత్ర పరిస్థితుల్లో రంగడు తన తండ్రిని కలుసుకున్నాడు. తండ్రి ఏ పాపం ఎరగడని తెలియగానే రంగడు శవధం చేశాడు. "నాన్నా—నీమీద నింద పోగొటి అనలు హంక కుడివి పటిచ్చే వరకూ నేను విద్రపోను. నా ప్రాణం పోయినా కరే సాధిస్తాను" అన్నాడు.

'నీ మీద నింద అవనింద అని ఋజువయితే తప్ప బావగాది కద్దవి ఏలుకోరు. అందుకోసం కూడా నాకు ఇదే కర్తవ్యం.' అన్నాడు రంగడు.

తెలునుంచి విడుదల అయి వచ్చిన రంగడికి ఏంచేయాలో ఎటు పోవాలో తెలియలేదు. పురుషోత్తం గారిని విషంపెట్టి దంపారన్న విషయం ఒక్కటే తెలుసు. అందుకు సంబంధించిన వివరాలు తెలుసే ఆయన భాగస్వామి ధర్మారావుగారి ద్వారానే తెలియాలి. పురుషోత్తం గారి వర్తంతినాడు బుర్రకథచెప్పి, ధర్మారావు గారి ప్రాసకం సంపాదించుకుని, ఆయింట్లోనే కొలువుకు కుదిరాడు రంగడూ, ఎంకి.

పులిలాటి ధర్మారావుగారు బావమరిది చలవతి దగ్గర పిలితా భయపడుతూ వుండడం గమనించాడు. చలవతి కొడుకు వెర్రిబాగుల బుజ్జికి ధర్మారావు కూతుర్ని ఇవ్వాలని వాకు అనుకోవడం, ధర్మారావు భార్య బేబీకి ఇది ఇష్టంలేకపోవడం అర్థంచేసుకున్నాడు.

ఈ విషయంమీద అతి ఒడుపుగా ఇంట్లో చిన్న దుమారం లేవదీసి వాళ్ళ దోరణులు బలా బలాలు భాయపరచుకున్నాడు.

1
జె లో వున్న వీరయ్య హతాతుగా కనిపిస్తే ఎవరెలా
ప్రవ రిసోర్రో చూడాలని ఒకసారి అర రాత్రివేళ వరను! తక్కి
కండ్రి వేషం కట్టి ప్రయోగం చేసి చూశాడు.

చలపతి, ధర్మారావుల మధ్యనే వీదో రహస్యం ఉందని
జిలుసుకున్నాడు.

ఇక అసలు రహస్యం రాబట్టడానికి మిత్రభేద తంత్రమే
తత్కృతమ మని నిర్ణయించుకున్నాడు. కట్టుదిట్టంగా సన్నాహాలు
చేసుకుని బ్రహ్మాత్మం ప్రయోగించాడు. అఖిరు నిమిషంలో అది
విదురు తిరిగింది. కాని అప్పటికే జరగవలసింది జరిగింది. ఇదంతా
మేధావులను బుద్ధి కుశలతతో తిప్పలు పెట్టిన జట్కారంగడు
ప్రళయం వచ్చినా లొంగడనీ, ప్రాణంబోయినా జంతుసాధన
మీకు తెలుసు. నిజం విప్పులాంటిది. ఇవాళ దాన్ని కప్పాలనుకున్నా
ఎప్పుడో ఒకప్పుడది రగిలి అగ్ని సర్వకంలా పెరేలు మంటూ
ప్రజ్వరిల్లుతుంది.

ఈ సత్యాన్ని జట్కారంగడు ఎంత సాహసంతో విరూ
పించాడో మీ అభిమాన ఫియేటర్ లో వెండితెరపై చూచి అనం
దించండి ;

పూల రంగడు

పూల రంగడు - పాటలు

పాట నెం. 1

రచన : శ్రీ కొనరాజు

పాడినవారు : శ్రీ పుంటసాల

రంగడు : నీతికి నిలబడి నిజాయితీగా - పదరా ముందుకు పదరా
తాతల తండ్రుల ఆర్జవ తింటూ - జరిసాగా నువ్వు
తిరగకురా

కందలు కరుగగ కష్టంజేసి - తలవంచక జీవించుమురా
పూలరంగడిగ వెలుగుమురా #నీతి

పెంచిన కుక్కకు రొట్టెమేపుతూ - హుషారుగా
ఒకడున్నాడూ బల్ ఖిషీ ఖిషీగా వున్నాడూ...
కన్నబిడ్డకు గంజిదొరకక - ఉసూరుమని

ఒకడున్నాడూ.... #నీతి

ఉన్నవాడికి అరగని జబ్బు - లేనివాడికి ఆకలి జబ్బు
ఉండిలేని మధ్య రకానికి - చాలీ చాలని జబ్బురా....

ఒకటే అప్పుల జబ్బురా..... #నీతి

కష్టాలెన్నో ముంచుక వచ్చిన - కన్నీరును

ఒలికించకురా

కష్టజీవులా కలలు ఫలించే - కమ్మని రోజులు
వచ్చునురా చివరకు నీదే విజయమురా..... #నీతి

పూల రుక్మ

పాట నెం. 2

తీర్థం : డా. సి. నారాయణరెడ్డి పాడినవారు : సుశీల, ఘంటసాల

తంగడు : మిసమిసలాడే చినదానా - ముసిముసి నవ్వుల నెరజానా
సిగ్గులు చిలికే సింగారమొలికే - చేరగ రావేమే
నాచెంతకు రావేమే

ఎంకి : సొగసరి చూపుల చినవాడా - గడసరి మాటల
మొనగాడా
వరసాలాడే వరదాతీరే - సమయం రానీరా,
ఆ సమయం రానీరా.....

తంగడు : చారెడుక్కలు కాటుకపెట్టి - దోపెడు మల్లెలు
పిగలో చుట్టి
చిలకలాగ నువు కులుకుతువుంటే, ఒలికిపోతదే
నీ సొగసూ, ఉలికి పడతదే నా మనసూ....

ఎంకి : కులుకుచూచి నువ్వులికితివా - తగుకుచూచి
నువు మురిసితివా
కులుకును మించిన తగుకును మించిన, వలపే
దాచితిలేరా, అది కలకాలం నీదేరా

॥మిషన్॥

ప్రారంభం

10

కొంగడు : ఏటి ఒడ్డునయిల్లు కట్టుకుని - నీటి అద్దమున
నీడజూసుకువి

గువ్వల జంటగ నువ్వు నేనూ - కువకువలాడుతూ
వుందామా : కొత్త రుచులు కనుగొందామా :

ఎరికి : కళ్ళూ కళ్ళూ కలసిపోతే, మనసూ మనసూ తెలిసిపోతే
నీవూ నేనూ ఒకటైనామని కోవెల గంటలు పలికెనులే
దీవెనరై అవి విలిచెనులే - దీవెనరై అవి విలిచెనులే....

||మీన||

||సొగ||

పాట నెం. 1

కథన : శ్రీ కొసరాజు పాడినపారు : మాధవపెద్ది, వనంజ

బాణి : రంగూ రంగుల దాన - రంజెన చిన్నదాన
విన్ను జూచి మురిసినానె - వెన్నలాగ కరిగినానె
సిగ్గెందుకే పిల్ల : సిగ్గెందుకే : ? ||సిగ్గెందుకే||

తిల్లి : ఓరోరి చిట్టిదాన - పగలమారి పొట్టిదాన
పరసలాడ వస్తావు - పరువు తెలు వేస్తావు
తగ్గలయ్యా బావ, తగ్గలయ్యా.... ||తగ్గలయ్యా||

బిల్లి :

ఓంపూ సొంపులదాన - ఓయ్యారీ నెరజాత
వాజూకు నడకదాన - నె లాను చీరదాన
కస్సూబుస్సూమంటూ - కసిరేవు కోపాన
సిగ్గెందుకే పిల్ల.... సిగ్గెందుకే.... !

||సిగ్గెందుకే||

బిల్లి :

వనబోసిన పిట్టలాగ - వాగబోకయో
మాయమాటలాడి - మనసు లాగబోకయో
చదువులేదు సంధ్యలేదు ఆ సిపాస్తులనలు లేవు
వీమిజూసి నిన్ను లవ్వు చెయ్యమందువూ
తగ్గాలయ్యో.... బావ, తగ్గాలయ్యో....

||తగ్గాలయ్యో||

బిల్లి :

నవ్వులాటలోకి దింపి - కవ్విస్తూ వుంటావు
ఓరచూపు జూసి నన్ను ఊరిస్తూ వుంటావు
మనసులోన దాచుకొన్న మమత పెక్కి రానీవు
సిగ్గెందుకే పిల్ల.... సిగ్గెందుకే.... !

||సిగ్గెందుకే||

బిల్లి :

వక్క-వక్క రాసుకుంటు తిరగ బోకయో
తిక్క-శంకరయ్య నీవు తెలుసుకోవయో
చిలిపి కళ్ళ చిన్నోడ - సరసమేల నాతోడ
అమ్మకంటబడితేను - అట్టు తిరగ వేవేను
తగ్గాలయ్యో - బావ, తగ్గాలయ్యో....

||తగ్గాలయ్యో||

రచన : డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి.

పాడినవారు : సుశీల,
మంటసాల.

అతడు : నీ నడుముపై న చేయివేసి నడువనీ
వన్ను నడువనీ

అమె : నీ చేతుల చెఱసాలలోన చేరనీ
వన్ను చేరనీ

తంగడు : నీ జిలుగుపైట నీడలోన నిలువనీ
వన్ను నిలువనీ

ఎంకి : నీ అడుగులోన అడుగువేసి నడువనీ
వన్ను నడువనీ

తంగడు : చిక్కని బుగ్గలపై చిటికలు వేయనీ
పన్నని వవ్వలలో సంపెంగ లేరనీ
గులాబి పెదవులనే అలా అలా చూడనీ....

నీ జిలుగుపైట !
నీ అడుగులోన !

పూల రంగడు

ఎంకి : వచ్చిక తిన్నెలలో వెచ్చగ సాగనీ
వెచ్చని వెన్నెలలో ముచ్చటలాడనీ
ముచ్చటలాడియాడి మురిసి మురిసి పాడనీ....

నీ జిలుగుపెట
నిలడుగులోన ।

కంగడు : మబ్బుల వాడలో మనసులు కూడనీ

ఎంకి : మల్లెల మేడలో మమతలు పండనీ

కంగడు : బంగారు కోవెలలో కొంగులు ముడివేయనీ

ఎంకి : బంగారు కోవెలలో కొంగులు ముడివేయనీ....

పాట నెం. 5

కవిత : డా॥ పి. నారాయణరెడ్డి

పాడినవారు : సుశీల,

మోహనరాజు

ప్రసాద్ : చిగురులు వేసిన కలలన్నీ నీగలో పూలుగ మారినవి

కద్ద : మనసున పొంగిన అలలన్నీ మమతల తీరం చేరినవి,
మమరల తీరం చేరినవి
చిగురు

కద్ద : నన్నజాతి తీగెలాగ నిన్ను చేరుకున్నాను

ప్రసాద్ : నిందుమనసు పందిరికాగా విన్ను అందుకున్నాను,
 విన్నే అందుకున్నాను

వద్దు : చిగురులు వేసిన కలలన్నీ సిగలో పూలుగ మారిపో

ప్రసాద్ : దాగలేని రాగాలేవో దాచినావు అనాడూ

వద్దు : నా తనువు అణువణువు నీదే నీదే యీ నాడూ,
 నీదే నీదే ఏనాడూ

ప్రసాద్ : చిగురులు వేసిన కలలన్నీ సిగలో పూలుగ మారిపో

వద్దు : నీటిలోని కలువను కోరి నింగి దిగిన జాబిలి నీవే

ప్రసాద్ : పరిమళాల తరగలలోనే కరగించిన చెలియవు నీవే,
 కరగించిన చెలియవునీవే

ప్రసాద్ : చిగురులు వేసిన కలలన్నీ సిగలో పూలుగ మారిపో

వద్దు : మనుసున పొంగిన అలలన్నీ మమకలతీరం చేరినవి,
 మమకల తీరం చేరినవి ।

పాట నెం. 1

కవచ : ౧ కొవరాణ

పాడినవారు : ఘంటసాల, నాగయ్య,
కోరస్.

శంగడు : చిల్లర రాళ్లకు మొక్కుడువుంటే

చెడిబోదువురా ఒరే ఒరే !

ఒక్కడైన ఆ వరమేశ్వరునకు

మొక్కిచూడరా హరేహరే ! ||చిల్లర||

వీరయ్య : నుదుట రాసిన రాతను తుడుచుట నీ తరమానటరా ?

అది నీ తరమానటరా ?

ఎన్నిజన్మలూ ఎత్తిచూసినా అనుభవించవలెరా !

కర్మము అనుభవించవలెరా ! ||చిల్లర||

శంగడు : పాపం చేయుదు భగవంతునిపై విందలునేయకురా !

అపవిందలు నేయకురా !

చేసిన తప్పుకు శిక్ష ఇక్కడే అనుభవించవలెరా !

తప్పక అనుభవించవలెరా ! ||చిల్లర||

వీరయ్య : బాధ గురువులా వంచన జేరితే బాధలుతప్పవురన్నా !

యమబాధలు తప్పవురన్నా ||

బోధ గురువులా ఆశ్రయించుకొని బాగుపడర ఓరన్నా !
నువు బాగుపడర ఓరన్నా ! ||చిల్లర||

కంగడు : ప్రజలను నిలుపుదోచే ఘనులే బాధగురువులన్నా !
యమ బాధగురువులన్నా !

వరుల సుఖానికి శ్రమపడు బీదలె బోధగురువులన్నా !
విజయగు బోధగురువులన్నా ! ||చిల్లర||

వీరయ్య : చేసేవాడు అతడే చేయించేవాడు అతడే !
చిత్తములోన శివుని భజించిన జన్మ తరించునురా !
నీ జన్మ తరించునురా !

కంగడు : చేసేవాడవు నీసే ! చేయించేది నీ మనసే !
సాటివారికి సేవలుచేసిన జన్మ తరించునురా !
నీ జన్మ తరించునురా ! ||చిల్లర||

పాట నెం. 7

కచన :- శ్రీ దాశరథి పాడినవారు :- మశీల

లిలి : నీవురావు నిదురరాదు -
నిలిచిపోయె యీ రేయి ! ||నీవు రావు||

వద్దు : తారా జాబిలి ఒకటె సరసమాడె ఆ రేయి
చింతా చీకటి ఒకటె చిన్నబోయె యీ రేయి, నీవురావు!

అకలు మదిలో విరివె: దోసిట విరులై కురివె:
అలయాన చేరిచూడ: స్వామి కానరాదాయె
నా స్వామి కానరాదాయె : ||నీవు రావు||
కొగిలిలో ఒదిగిపోయి కలలుగనే వేళాయె
ఎదురుచూచి, ఎదురుచూచి
కన్నుదోయి అరిసిపోయె : ||నీవు రావు||

పాట నెం. 8

తరగతి : శ్రీ కానరాజ

పాడినవారు : పుంజుసాలి, సుశీల,
కోరక

శరంగడు : వివరా భారత వీరసోదరా విజయము నీదేరా :
ఎంకి : కలు తెరచి నీదేశ పరిస్థితి ఒక్కసారి కనరా :
||తందాపకాన||
శరంగడు : నీ కాతలు తండ్రులు దేశంకోసం త్యాగం చేశారు :
ఎంకి : స్వాతంత్ర్యమే మన జన్మహక్కుని చాటి చెప్పినారూ :
||తందాపకాన||
శరంగడు : బానిసతనమునకన్నా మరణమే మేలని అన్నారు :
ఎంకి : మరపిరంగులా గుండుదెబ్బలకు కొమ్ములొడ్డినారూ :
||తందాపకాన||

రంగడు : నరాయి దొరలను ధర్మయుద్ధమున పాఠద్రోలినాడు ।

ఎంకి : అమూల్యమైన స్వతంత్రము నీ కప్పగించినాడు ।

జవినరా

ఎంకి : (వచనం) ఇన్ని శ్యాగాలు చేసి సంపాదించిన స్వాతంత్ర్య
ఫలితం తమ బిడ్డలకై నా దక్కుతుందని ఎన్నో ఆశలు
పెట్టుకున్నారు : ఎన్నో కలలు గన్నారు :

కంత : ఏమిటో ఆ కలలు ?

ఎంకి : కూడుగుడలకు లోటువుండదని

||శందానా||

పాడివంటలకు తరుగు వుండదని

||

కరువు కొటకం మొఖం చూపదని

||

కన్న బిడ్డలకు సుఖం కలుగని

||

అంతులేని ఆనందంలోన పొంగిపోయినారు

జవినరా

రంగడు : (వచనం) పావం వెట్టిబాగులవాళ్లు : పత్మకాంఠవాళ్లు
మన కళ్ళెదుట కనిపిస్తూనే వుండిగా కల ।

రంగడు : ఆరుగాలము శ్రమపడు రైతుకు అన్నము చాలదురా

||శందానా||

రెక్కలు ముక్కలుచేపే కూలికి దొక్క విండదురా ।

॥తందానా॥

పైక్కలో మువిగే గుమస్తాలకు వస్తుంటాదేనా ।

॥తందానా॥

అకాంతిలోన దేశం అంతా అలమటిందవరేనా ।

॥తందానా॥

అరె : ప్రజా ప్రభుత్వం వచ్చినందుకు పరితం

ఇదియేనా ?

॥తందానా॥

ఎరికి : (వచనం) దేవుడు వరమిచ్చాడు : కాని అది తక్కువది
అందలేదు, అందుకని దేవుణ్ణి నిందిస్తామా ? మన సుఖంకోసం
ప్రభుత్వం ఎంతో కృషి చేస్తోంది ।

కుంత : ఏమిటబ్బా ఆ కృషి ?

ఎరికి : ప్రాజెక్టులే కట్టిరి : బంజరు భూములనే పండించిరి ।
ప్యాక్టరీలనే పెట్టిరి : ఎంతో ఉత్పత్తినే పెంచిరి ।

కుంగడు : దేశదేశాలన్నీ తిరిగి అప్పురెన్నో తెచ్చాదూ ।

ఎంకి : ప్రజల సౌఖ్యంకోసం చక్క-ని పానులెన్నో వెళారా !
 తంగడు : వలెసీమల బాగుకోసమే సంచాయతులను వెటారా !
 ఎంకి : విద్యకోసం వైద్యంకోసం వసతులెన్నో చూపారా !

తంగడు : (వచనం) ఈవిధంగా ప్రజల సుఖంకోసం ఎంకోడబ్బు
 ఖర్చుపెట్టారంటావ్ ? మరిఆడబ్బంతావేమైపోతోందో

తంగడు : స్వార్థపరులెందరో

వందానా

వమయము చూశారు

"

దేశ సంపదనంత

"

దిగమింగినారండి !

"

వదిమంది పెద్దలూ

"

పంచుకున్నారండి !

"

లంచగొండులతోటి

"

లాలాచి పడ్డారు !

"

కోటాలు పర్మిట్లు పట్టారూ - కోట్లు కోట్లు కూడబెట్టారు

ఎంకి : బియ్యంలోనా రాళ్ళను కలిపి-సిమెంటులోన బూడిదగలిపి
 మంచివెన్నలో మైదాకలిపి - కత్తినకిరీ మందులు అమ్మి
 మాటలు తీయగ చెబుతారూ-మనుషుల ప్రాణాలతీస్తారు

రంగడు : అవసరమైన వస్తువులన్నీ-అక్రమముగా చాటున పెట్టి
రోజు రోజుకు ధరలను పెంచి-ప్రజల నిలువునా దోపిడిచేసి
జేబులు పెద్దవి చేశారు-బొజ్జలు బాగా పెంచారా ! !

ఎంకి : బాల పాపల నోళ్ళుగొట్టి పాలడబ్బాల్ దాచిపెట్టి
బ్లాకు మార్కెట్ లోన అమ్మేరూ -
పాపాల సొమ్మున పాలు పంచి పుణ్యంకొంటారు
పసివాళ్ళవుసురు తగులుతుందని మరచేపోతారు !

వంత : (వచనం) ఏం గురూ ! ఈ పాపం యిట్లా పెరిగి
పోవలసిందేనా ? మనం గుడ్లప్పగించి చూస్తూ వూరు
కోవలసిందేనా ?

రంగడు : (వచనం) ఏమన్నావ్ ?

ఎందరో శ్రమపడి పెంచిన సంపదరా

॥తందానా॥

కొందరు పంచుక మ్రింగిన చెల్లదురా

నీకూ నాకూ లేని ఆహక్కు

పూల రంగడు

22

ఎవ్వడు వాడికి ఇచ్చాడో చెప్పు ?

సంఘద్రోహుల ఆట కట్టవలెరా !

ఎంకి : చీడపురుగులను వదల కొట్టవలెరా !

రంగడు : ధైర్యంతో ముందడుగు వేయవలెరా !

ఎంకి : జాతినంతనూ కూడదీయవలెరా !

రంగడు : అప్పుడు దేశం బాగుపడును గదరా !

ఎంకి : శాంతి సౌఖ్యమున ఓలలాడు గదరా !

నెం. 9

రచన ; శ్రీ కొనరాజు

పాడినవారు : సుశీల

ఎంకి : ఎయిర శిన్నోడెయిరా - ఎయిరా నీ సోకుమాడ

ఎయిర శిన్నోడెయిరా - దరువెయిరా శిన్నోడెయిరా

॥ఎయిర॥

ముద్దుముద్దుగా పెరిగినావురా! విద్వేలో బలమొద్దువురో
 ||ఎయిర||

తెలివిలేని దద్దమ్మవురా! తిండిపోతు రామన్నవురా!
 దిక్కులు చూశేవేమిరో? బిక్కమొగము వేళావురో,
 టక్కరి చూపులు మానరో! చక్కగ వరసలు
 వెయ్యరో! ||ఎయిర||

చిరునవ్వు లొలకబోసి - అరసిగ్గు గాలమేసి
 ఉలికించు చిలిపివాడా - ఊరించు సొగసుకాడా!
 పొట్టివాడా గట్టివాడా-పుట్టెడు బుద్ధుల వాడా! ||ఎయిర||
 కంటిలోకి కాపురమొస్తా - కన్నుమూస్తే కల్లోకొస్తా!
 సొగసంతా రాసియిస్తా - దారికొస్తే నీ దాన్నవుతా!
 మాట వినక మారాంజేస్తే - చిటికలోన దొడుతీస్తా!
 చెప్పకుండ దొడుతీస్తా!! ||ఎయిర||

ఈ చిత్ర నిర్మాణానికి గుర్రాన్ని ఇచ్చిన శ్రీ నడింపల్లి
 వెంకట కృష్ణంరాజు (బుల్లిరాజు) అల్లవరం వారికి కృతజ్ఞతలు.

‘స్వతంత్ర’, విజయవాడ-4.

